

XXI. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan vuodelta 1930 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano. Vuonna 1930 kuului musiikkilautakuntaan kauppaneuvos A. Niklander puheenjohtajana, filosofiantohtori H. Ramsay varapuheenjohtajana sekä rouva E. von Frenckell, vaatturi T. Hiekkaranta ja maalari E. Salminen jäseninä. Sihteerin tehtäviä hoiti vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuholm.

Vuoden varrella lautakunta kokoontui 8 kertaa. Sen kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 67, tämän lisäksi tulivat ne toimenpiteet, joihin puheenjohtaja lautakunnan antaman valtuutuksen nojalla oli ryhtynyt. Menevien kirjeiden lukumäärä oli 58.

Kaupunginorkesterin toiminta. Orkesteriin kuului vuonna 1930, kuten edellisinäkin vuosina, 69 soittotaiteilijaa; johtajana toimi edelleen professori R. Kajanus.

Vuoden varrella pidettiin 16 vakinaista sinfoniakonserttia. Näistä professori Kajanus johti kaikkiaan kaksitoista, herrat J. L. Mowickel ja T. Mann sekä professorit E. Melartin ja G. Schneevoigt kukin yhden. Joulukuun 16 p:nä pidettiin sitäpaitsi Johanneksen kirkossa ylimääräinen sinfoniakonsertti (Beethovenin Missa Solemnis) professori Kajanuksen johtamana.

Lisäksi annettiin vuoden varrella 14 kansansinfonia- ja 19 kansankonserttia. Edellisistä professori Kajanus johti 11 sekä herra E. Furuholm, professori G. Schneevoigt ja kapellimestari O. Fohström kukin yhden. Kansankonserteista kapellimestari O. Fohström johti 11, konserttimestari A. Hannikainen 4 sekä filosofiantohtori N. van Gilse van der Pals niinkään 4. Yhden kansankonsertin johti herra E. Pingoud osittain. Vapunpäivänä pidettiin päiväkonsertti, jota johti herra Fohström.

Orkesteri avusti 132 ooppera- ja 56 teatterinäytännössä sekä 4 yksityisessä konsertissa.

Edellämainituissa sinfoniakonserteissa esiintyivät seuraavat solistit: I. Friedman, W. Alme, S. Droucker, A. Valkonen (piano), F. Aranyi, A. Hannikainen, K. Kajanus, E. Telmany (viulu), M. Kurenko, P. Ravenna, S. Liljeqvist, R. Ryynänen, O. Soini, (laulu). Missa Solemnista esitettäessä avusti Kilven kuoro.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: J. Sibelius: Ocaeniderna; Sinfonia IV; Scènes historiques; Sinfonia I; Tuonelan joutsen ja Lemminkäisen paluu; L. Madetoja: Suomi kantaatista Sängen i Norden; Lux triumphans, 3-osainen kantaatti; A. Merikanto: Nocturne; E. Furuholm; Sinfonia I; E. Melartin; Sinfonia VI; Sarja I baletista Sininen helmi; viulu

konsertti; E. Pingoud: Narkissos, traagillinen katkelma; Beethoven; Sinfonia III (Eroica) ja Sinfonia II; Liszt: Pianokonsertti ess-duuri; Dukas: Alkusoitto Polyuect; Saint-Saëns: Sinfonia II; Brahms: Viulukonsertti d-duuri, Sinfonia II ja Sinfonia I; Hjellemo: Kaksi norjalaista kansanlaulua; Irgens-Jensen: Passacaglia; Hurum: Satumaa; Säverud: Finale Sinfoniasta I; Berlioz: Fantastinen sinfonia; Haydn: Sinfonia III; Grieg: Pianokonsertti a-molli; Mendelssohn: Sinfonia III; Mozart: Viulukonsertti a-duuri, Aaria oopp. Idomenco ja Ryöstö Seraljista; Atterberg: Barocco, sarja n:o 5; Nielsen: Sarja musiikista Oehlschlägerin satunäytelmään Aladdin; Alfvén: Midsommarvaka, ruotsal. rapsodia; Bruch: Viulukonsertti g-molli; Enesco: Rumanilainen rapsodia; Tschaiakowsky: Sinfonia IV, Sinfonia V ja pianokonsertti f-molli; Wagner: Alkusoitto oopp. Parcifal; Ravel: Bolero; ja Kodaly: Hary Janos sarja.

Mitä tulee yleisön osanottoon konsertteihin mainittakoon, että sinfoniakonserteissa kävi 6,887 henkilöä eli keskimäärin 430 henkilöä kussakin, kansan- ja kansansinfoniakonserteissa 11,607 henkilöä eli keskimäärin 352 henkilöä kussakin. Vastaavat numerot vuonna 1929 olivat: sinfoniakonserteissa 6,609 henkilöä ja kansankonserteissa 11,959 henkilöä. Ylimääräisissä sinfoniakonserteissa oli 1,724 henkilöä.

Taloudellinen tulos. Kaupunginorkesterin tulot vuonna 1930 olivat 1,008,914: 25 markkaa, siitä tuloina omista konserteista 303,214: 25 markkaa sekä 705,700 markkaa avustuksesta muissa tilaisuuksissa. Edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyivät tulot jonkin verran eli 160,643: 75 markkaa. Mainittakoon vielä, että vuoden 1930 tuloarviossa oli tulot arvioitu 1,035,000 markaksi, joten todelliset tulot alittivat arvioidut 26,085: 75 markalla. Orkesterin valtionapu oli 500,000 markkaa. Orkesterin menot ilmenevät allaolevasta yhdistelmästä, johon on otettu myöskin orkesterille myönnetty määrärahat:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkkaukset ja ikälisät	2,562,970: —	2,525,300: —
Konserttikulut	170,000: —	173,279: 55
Nuotit ja soittovälineet	40,000: —	39,697: 80
Muut menot	38,000: —	36,520: 95
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	2,810,970: —	2,774,798: 30

Kuukausitilintarkastukset. Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain, viimeistään seuraavan kuukauden 5 p:nä, musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kapalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen taulun tuloista ja menoista. Niin pian kuin nämä asiakirjat oli annettu, toimittivat musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri jokaisen kuukauden alussa tilintarkastuksen, ja havaittiin näissä kuukausitilintarkastuksissa tilien aina olevan kunnossa ja kassan aseman pitävän yhtä tilikirjain kanssa. Kuukausitilintarkastukset todisteineen lähetettiin heti raha-toimikonttorille.

1931 vuoden talousarviolaskelma. Elokuun 30:ntena päivätyn kirjelmän ohella musiikkilautakunta lähetti rahatoimikamarille 1931 vuoden talousarviolaskelman, jossa menot arvioitiin 2,840,670 markaksi ja tulot, valtionapu mukaan luettuna, 1,600,000 markaksi, joten kaupungin lopulliset menot orkesterin voimassapidosta arvioitiin 1,240,670 markaksi.

Avustettujen sivistysrytysten valvonta. Musiikkilautakunnan asiana olevan kaupungin avustamain teatterien valvonnan järjesti lautakunta samalla tavalla kuin aikaisemmin.

Suomalainen ooppera. Myöntäessään 1930 vuoden talousarviokäsittelyssä Suomalainen oopperasakeyhtiölle avustusmäärärahan antoi kaupunginvaltuusto lautakunnalle tehtäväksi ryhtyä oopperan johtokunnan kanssa neuvotteluihin oopperanäytäntöjen antamisesta myös ruotsinkielellä. Lautakunnan tiedusteluun vastasi johtokunta laajasti perustellulla kirjelmällä, jonka lopputuloksena oli, ettei ruotsinkielisiä näytäntöjä kannattanut järjestää, koska niiden tuottamat hankaluudet, taiteellisten voimain hajoittaminen kaksikieliseen työhön ja lisääntyneet kustannukset, eivät olleet oikeassa suhteessa oopperan taiteelliseen tehtävään ja sen nykyisiin rahallisiin mahdollisuuksiin. Tämän vastauksen lautakunta tiedotti valtuustolle talousarvioehdotuksensa yhteydessä.

Vuoden kuluessa pani oopperan johtokunta uudestaan vireille kysymyksen kaupunginorkesterin myötävaikuttamisesta oopperassa viidesti viikossa ja asiasta neuvoteltiin ilman että tyydyttävään tulokseen päästiin vuoden aikana. Tämä oli sitäkin valitettavampaa, kun lautakunnan ja ruotsalaisen teatterin välisen, orkesterin myötävaikutusta mainitussa teatterissa koskevan, sopimuksen pysyttäminen edelleen voimassa oli riippuvainen juuri oopperan kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksista.

Teoston ja lautakunnan välinen sopimus. Säveltäjäin tekijänoikeustoimisto Teoston ja lautakunnan välillä tehtiin vuodeksi 1930 sopimus, jonka mukaan toimisto myönsi lautakunnalle oikeuden 15,000 markan korvausta vastaan sallia kaupunginorkesterin konserteissaan rajoittamatta esittää kaikkia sävelteoksia, joiden esittämisoikeutta Teosto edusti tai sopimusaikana tuli edustamaan, lukuunottamatta sopimuksessa lähemmin määrättyjä sävellyksiä.

Konserttien radiointi. Paitsi sinfoniakonsertteja, joita vuodesta 1929 on radioitu vähintään 10 vuodessa 4,000 markan korvausta vastaan kerralta, radioitiin lautakunnan toimesta vuonna 1930 myöskin kansankonsertteja 2,000 markan maksusta konserttia kohti.

Ulkoilmakonsertit. Kaupunginvaltuuston ulkoilmakonserttien järjestämiseen myöntämä 50,000 markan määräraha jaettiin seuraavasti: 9,600 markkaa Suomen valkoisen kaartin soittokunnalle kahta konserttia varten viikossa kesä-, heinä- ja elokuun aikana Kalliossa; 14,400 markkaa Helsingin työväenyhdistyksen soittokunnalle yhtä konserttia varten Hermannissa ja yhtä konserttia varten Vallilassa viikottain sekä yhtä konserttia varten sunnuntaisin Hietarannassa; 14,400 markkaa Käpylän urheilijain soittokunnalle yhtä konserttia varten viikossa Käpylässä, Toukolassa ja Pasilassa, sekä 8,000 markkaa Helsingin suojeluskunnan soittokunnalle yhtä konserttia varten viikossa kesä- ja heinäkuussa sekä kahta konserttia varten viikossa elokuussa Kaivopuistossa.

Nettotalousjärjestelmä. Kaupunginvaltuuston annettua rahatoimikamarille toimeksi tutkia oliko mahdollista soveltaa nettotalousjärjestelmää kaupunginorkesterin menoihin ja tuloihin antoi lautakunta lausuntonsa asiassa, ja esitti siinä pääasiassa seuraavaa: Mainittu kysymys oli saanut alkunsa siitä, että nykyinen palkkausjärjestelmä kiintein palkoin oli herättänyt tyytymättömyyttä orkesterin jäsenissä. Olisi senvuoksi yritettävä parantaa heidän palkkaetujaan tekemällä heidät jossakin muodossa osalliseksi orkesterin tuloista. Tämä taas edellytti, että orkesterin tulot olisi saatava vastaavasti kohoamaan nettotalousjärjestelmän puitteissa, sillä muussa tapauksessa ei välttyttäisi siitä, että kaupungin kustannukset orkesterin ylläpitämiseksi yhä suurenisivat. Tuntien kaupunginvaltuuston erinäisissä piireissä vallitsevan vähemmän suopean suhtautumisen orkesterin ylläpitämistä varten

tarvittavan määrärahan mahdolliseen lisäämiseen, oli lautakunnan niinollen harkittava, oliko olemassa keinoja orkesterin tulojen lisäämiseksi, jotta orkesterin jäsenten palkkoja voitaisiin parantaa kaupunkia rasittamatta. Tällöin totesi lautakunta ettei orkesterin työtehoa voitu nykyisestä enää lisätä, joten siis esiintymistilaisuuksia lisäämällä ei voitu tuloja suurentaa. Lippujen hintoja ei myöskään voitu lähitulevaisuudessa korottaa. Oli kylläkin totta, että talousarviomäärärahan puitteissa oli usein hankala järjestää tavallista tuottavampia konsertteja esim. ulkolaisten johtajain ja solistien avustuksella, mutta toisaalta oli taidemusiikkia harrastava yleisö vielä toistaiseksi niin vähälukuisen, että kalliiden johtajain ja solistien avustukset vaan ani harvoin takasivat suuremmat tulot, ja kokemus on osoittanut, että tästä hankaluudesta on voitu suoriutua järjestämällä ylimääräisiä konsertteja. Musiikkilautakunnasta tuntui näinollen siltä ettei nettotalousjärjestelmän käytäntöön ottamisella voitaisi parantaa orkesterin jäsenten palkkaetuja, eikä ainakaan huomattavammin vähentää orkesterin kaupungille tuottamia kustannuksia.

Eräs tärkeä näkökohta, joka tässä yhteydessä vielä ansaitsi huomiota, oli että jos kerran orkesterin jäsenen palkkaedut tehtäisiin riippuviksi saatavissa olevista tuloista, olisi seurauksena se, että orkesterin jäsenet katsoisivat olevansa oikeutetut kussakin tapauksessa lautakunnan kanssa yhdessä harkitsemaan miten kulloinkin olisi meneteltävä, mutta tällaista järjestelyä ei kaupungin lautakuntien kannalta voitane hyväksyä. Nettotalousjärjestelmä, jonka laillisuutta lautakunta kuitenkin epäili, kävisi loppujen lopuksi lautakunnan jäsenille niin vastuunalaiseksi, että työ ennen pitkää epäilemättä kävisi heille ylivoimaiseksi.

Musiikkilautakunta ehdotti sen vuoksi, että kysymys nettotalousjärjestelmän käytäntöön ottamisesta kaupunginorkesteriin nähden saisi raueta.

Mainostaminen. Lautakunta teki vuoden kuluessa asiantuntevan henkilön kanssa sopimuksen sinfoniakonserteissa esitettävien tärkeimpien sävellyksien selostamisesta sanomalehdissä, joka toimenpide tarkoitti yleisön kiinnostamista entistä enemmän sinfoniakonsertteihin.

Riemujuhla. Marraskuun 20 p:nä vietti kaupunginorkesterin solisti kapellimestari O. Fohström 35 vuotista taiteilija-riemujuhlaansa antamalla oman konsertin, johon lautakunta luovutti orkesterin herra Fohströmin käytettäväksi.